

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the Center for Research Libraries.

© Center for Research Libraries

Scan Date: October 19, 2007

Identifier: s-k-000002-n25

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلپ

پیل - ۱ صانی - ۲۵

نسخہ سی ۱۰ غزشتہ

کوچو کولہ

ادارہ خانہ سی

مدیر بکر

حکومت داڑہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

تلفرانہ : دبار بکر

کوچو کولہ مجموعہ

آؤنہ شرالہ

سے لکھ : ۲۰۰

آؤ آلیق : ۲۵۰

غزشتہ

ہفتہ برچیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۱۴ ربیع الآخر سنہ ۳۴۱ بازار ارقسی ۴ کانون اول سنہ ۱۳۳۸

مصاحبہ :

خلافت استقلالی

عینہ قاجاق ، ملک کنگری ، بیہ اسکیسی
کی ادارہ ایڈہ جکسکز ، مزدون ایستہ دیکم
بالکوز اسلام اعتقاد لیلہ اسلام عبادت لیلہ
قبول ایتمہ کردر ، مائلندہ بر تکلیف
عرض ایپیوردی .

پیڈہ ہرافندیز ، عصرینک حکمدار لیلہ :
ایران ، روم ، مصر ، حبش ملک لیلہ
پرر نامہ یازمشدی ، بو نامہ ل ، قومشو
ملتری اسلام دینہ دعوت ایپیوردی :
سیاسی تشکیلاتکر ، حکومتمؤسسہ لیلکر

بنام مسلمانان رده، امت تشکیلاتیه و اولت تشکیلاتی
 برابر وجوده کلمدی بوا یکی تشکیلات بکدی بگردن
 مستقلی قائم بهرق بری برینه قاریشده .
 حال بوله قرآن کریم مائتک لزوم و اهمیتی
 تصدیق بو یوردیور : « انا ما ناکم شو با
 وقیائل تعارفوا ، آیت کریمه سی « سزای
 مائت و قیبه لر حالنده تشکیلی ابتدک
 آرا نژده تعارف ایده سکز « مانده در .
 تعارف ، آکلا شوق ، مفاهمه ایتمک دیمکدر .
 المائتک مفاهمه سی « اسان و واسطه سیله در . لسانتری
 آری اولان فرد لر بری برینه دوشوندکارینی
 آکلا به مازلر . بونلر آرا سنده (تشارک)
 واردر . عینی لسانله قونوشان انجائیلر
 آرا سنده ایسه (تعارف) موجوددر .
 او حالده ، لسانجه مشترک اولان زمهر لر ،
 تعارف زمهر لریدر .

حضرت پیغمبرده ، بر حدیث شریفنده
 « روحار ، تنظیم ای دیلش عسکر لر کیدر .
 بونلردن تعارف ای دلر ائتلاف ای دلر ،
 تشارک ای دلر سه اخلا نه دوشولر ، بو یوردیور .
 بو حدیث شریفنده آکلا شیا پورکه
 « ائتلاف « ایچین ، بهمه حال « تعارف «
 لازمدر . « تشارک « دن « اختلاف «
 دوزار . او حالده ، رد اولنک عیناج
 اولدینی تام و حقیقی ائتلاف آنجق :

بو حکمدار لک ، ملتزیه برابر اسلام
 دینه کیردیکنی فرض ایدهم . او زمان ،
 اسلام تشکیلاتی نه حال آله جقدی ؟ بونی
 ذهننا کوره یلیرز :
 اسلام امتی دا خنده مهمات ، سیاحتجه
 مستقل اوله جقدی . هر ماتک کندی هر فنه ،
 گندی حرثنه اوبونون بر حکومت تشکیلاتی
 بولونه جقدی . مع مافیبه ، بوسیله استقلالر ،
 دینی وحدته مانع اولما یه جقدی . زیرا ،
 بونون مسلمان ملتلر « محمد امتی « نامیه
 ظایت بوزک بر « دینی جامعه « حالنده
 بر لشمش بولونه جقاردی . بودنی جامعه تک
 باشنده ، عصر سعادتده حضرت پیغمبر ،
 اولدن سوکراده ، خلیفه لر بولونه جق و دائما
 غیر مؤمنلری هدایت ، مؤمنلری صلاحه
 دعوت ایده جکدی .

او زمان ، لنتارک سیامی تشکیلاتلری خار جنده ،
 برده مستقل « امت تشکیلاتی « بولونه جقدی .
 فقط ، مع اناناف تاریخ بزم فرض ایندیکن
 صورتده جربان اجمدی . قومشو حکمدار لر ،
 اسلام دینی وعظله ، ارشادله قبول اجمدیور .
 جهاد اهلانته احتیاج حاصل اولدی . اطرافده کی
 مملکتلر حرباً دارالاسلامه ادخال ای دیلدیلر .
 لوزن ، هر بلر کوره اولجه تاسیس ایتمش بر سیامی
 تشکیلاتلری ، بر حکومتلری بوقدی . بوکا

تعارف زمره می اولان ملت داخاندہ قابلہ
 اولہ بیلیر . اسلامیتک ایپرییا ایزم طرفنداری
 اولادینی بونصرله استکماله ابدیلہ بیلیر .
 اسلامیتک بدایتندہ ، پیغمبرافندیغزک
 نامہنی آلاخ حکمدارلرک ملتله برابر
 اسلامیتی قبول ایتلمله تا اوزماندز بری
 حصولکله چکی شہرہ سز اولان و مستقل
 امت تشکیلانی و مع التأسف شیمدی به قادر
 مکمل بر صورتندہ وجوده کلمدی . بو کونف ،
 آرتق بوتشکیلانک لازم اولدینی شکاده
 تجلیسنی امرد ایدہ بیلیرز . بوتشکیلانک
 چرچووسی شوندر هبارتدر : امت
 تشکیلاندہ اساس و مسجدی و یعنی
 و محلہ مسجدی ودر . محلہ مسجدلری وجامعہ
 لره ، جامعا رده شہرک وجامع کبیر بنه مربوط
 اولمالیدر . هر جامع کبیرک باشنده بر دمقی و
 بولونمالیدر . هر دولتک مقننلری پای تخت
 مفتیسینه یعنی شیخ الاسلامه مربوط بولونمالیدر .
 بوتون ماترک شیخ الاسلاملری ده خلافت
 مقامنه مربوط اولمالیدر . مدرسہ لره تکیلرده
 درجہ لری اعتبارله بوتشکیلانہ ربط
 ابدیلہ لیدر .
 خلافت مقامی ، بوتشکیلانی اولجا
 وجوده کثیره مزیدی . چونکہ مستقل
 دولتدی و خلافتله سلطنت هینی ذاتہ اجماع

ابتدیی زمان ، مطلقا بوابکی صفتدن بریسی
 دیگرینی نابیتی آلتنه آیدر . خلفای راشدین
 دورنده ، دیانت هر هیدن اقدم اولدینی
 ایچین خلافت صفی اصلدی ، سلطنت
 صفی اوکا نایدی . امویلر ، عباسیلر ،
 عثمانیلر دورنده ایسه ، خلافت مقامی
 مادی قوتہ ماتک امیرلرک قبایلیجه فوج
 ابدیابیکی ایچین ، سلطنته تابع اولشدری .
 ناه علیہ ، بودورلرده خلافت مستقل دولتدی .
 حال بوک ، نفس الامرده ، خلافتکده ،
 سلطنتکده مستقل اولدی لازمدی .
 بو کونکی تورک انقلابی ، بوابکی قدرته
 نام استقلالی ، تام حریتی بخش ایدی
 بو کون ، تورک لرک سلطنت حتی تمامیه خاقا
 انتقال ایتلمه استقلالنه نائل اولدینی کی
 خلافتده سلطنتدی آریقله نام راسته
 مظهر اولدی . استقلاله مظهر اولان خلافت
 مقامی ، بوندک سوکرا ، بوظارنده بیان ایتدی که
 امت تشکیلانی وجوده کثیره یله چکی کی
 آرزو ایتدی که زمانارده و مقننلر مؤتمری
 و مدرسہ مؤتمری ، و دینی تربیه مؤتمری
 نامارله بین الملل دینی شورالریده
 ایدہ یله جاکر . امت تشکیلانی کی بوامه
 اجماعلری تکلمده غایت فیضلی اوله جفته شه
 بو قدر . ایسته بو فیضلی اجماعلر واسطه

بوش، (قوشان) لركده بوزمه به اقربا اولدقلى ، توتهملريك (قوش) اولمه سندن استنباط ابدىيليرز . بوندك باشقه ، قازاقلرك توتهمى ده (قاز) در . او حاده بونلرده بوقارده كپلرله افرىلار . محمود كاشغرى به كوره (قزوين) شمىرى (قاز) . منسوب شهر ديمكدر ، (قاز) افراتيا بله ، قيزيك آدى ايمن . قونلرله چكبلرلكده اقربا اولدقلى توتهملرندن چيقاريله ييار . قونلر قوونليردر ، چكبلر كچيليردر .

او حاده ، توتهملى ده قسم قسم مقابسه ايتملى ز .
توتهملر يا حيوان اسملرندن ، يا خود عنصر ، موسم ، رنگ اسملرندن آلتشدر :
(۱) حيوان اسملى

(۱) جنوبى اونفونلر — تالازلر (طوخسوللر) ، قوشان ، قازايل (قازاق) ، آق قاز (قاز = چينايلىرجه قازاقلر) طاووقلى ، قوزغوز (خوزار) قوزغون دكزى = خزار دكزى) ، بوزدوخان ، سونفونلى ، چغريل ، باش قورد (آرى بكي)

(۲) شمىلى اونفونلر : شاهلر ، شادلر (بوزقورد سلالهسى) ، بورونلر (ايت باراقلر ، قورغوزلر ، ساقايلر ، قزىلر كوپك)

دره چوقدن برى درين بر اويقوبه دالمش بولونان دىنى حياتز بكيدن اويانه جق و حضرت پيغمبرك و عدى موجينجه ، اسلاميك بوندن سوكراكى ششمه سى ده عصر سعاده اولدنى قادار بارلاق اوله جقدر .

ضيا كوكه آلب

تورك دولتنك تكامل

۲۱

ايلرك توتهملرندن قرانلرى آكلاشيله ييارى ؟ ايل اسملى اكثريله توتهم اسمليردر . بوتهملرك قرانلرى ، منسوب اولدقلى ايلرلكده قرابته دلالت ايديه ييار . مثلا ، تالازلرك (طوخسول) توتهميله آدلاندىنى سويله مشدك . (طوخسول) آق باببه بگزدر ، قاقاسيله چغلى چايكدن اساطيرى برقوشدر . آوجى قوشلرك پادشاهيدر . تالازلر منسوب اولان اوغوزلرلك آق آنا و يلك اونفونلرى ده آوجى قوشلردر . شاهين ، قارتل ، طاوشانچيل ، سونفور ، اوج قوش ، چغرى . بوقوشلرك ، طوخسولله مناسبهتى آشكاردر ، اوغوزلرله تالازلرك عيى اوروقدن اولديته ، توتهملر آراسنده كچومنا مپتده بوليلدر .

دنگار

شرق : كوك نورك ، كوك مفولك ،
كوك تاكرى ، كوك خان .

جنوب : قزىل قوم ، قزىل كوپك
(قىرغىزلك توتى)

غرب : آق قاز ، آق قزىل ، آلابوناد ،
آنا اولى ، بوز قورد .

شمال : قارا قوبونلى ، قارا اولى ،
قارا قىرغىز .

ضيا كوك آلب

قوموق اپلى

- ۱۲ -

ق . م ۷۸۱ - سندن اعتباراً آثوربه
ايله اورارتويى بىر بىرى قوغلايان ايكى

دوشمان حالده كوردو يوز و قوموقلرله
قىر خولرى بوايى قوت آراسنه صيغشمى

وشاشيرمش جلوبورز . آثوربه ايله
اورارتونك ايلك چارپشماسى (سوتات)

صوبى بوينده (دجله منبعلرى باقنده) چى
(نىرو) [۸] اراضيسنه جوار بىرده

[۸] بو اير بولر (نهلا = ويران شهر) ك
آثور بار طرفىنن تماماً ضبطى اوزرنه

(هانى) طرفلارنه چكلمش ويا او طرفلرله

وارسانلر (پارس) ، بجهك (پچين) =
مايون ، پشنگ) آراس ، اوروز ،
(آرس ، آرسلاز)

(۳) شرقى اونفونلر : آق قوبونلى ،
قارا قوبونلى ، قارا كچىلى ، قونلر ، چكىلر ،

باغيش (دىنى كيك) ، تكة ، دوىلى ،
طاوشانلى ، بوغور (ارلك دو) .

(۴) شمالى اونفونلر اونفوز ، آلتاين ،
(۵) مركزى اونفونلر : اوغوز ،

طوسون ، نخبين ، آلابوند ، آق طاي ،
قارلطاى ، قبارطاي ، بوغو ، بوغاج .

(۲) عصرلر

(۱) جنوبى اونفونلر : اوزار
(اودار) آلفا اولى ، قارا اولى .

(۲) غربى اونفونلر : قاشلى ، دميرجى
(۳) شمالى اونفونلر : بولاق ، كيرابىر ،

چىغ ، قازق ، قاراچاي

(۴) شرقى اونفونلر : آجاج اري ،
قارا آجاج ، قىچق ، نخبىجى ، اورپانكيت ،

چاودار .

(۵) مركزى اونفونلر : آلتون ،
آلتون كيك ، آلتون اوردو ، آلتون خان .

موسملر

شرق : يازر (يازرى)

جنوب : پارلى (ياي اري)

اولدی . اورارتونک بومنه دایانامیان
 نیربولر آمان دیله دیلر . فرات خربنده کی
 شیت پرتساگرده آثوریه یاریمه
 گمشدردی . بونلرده بوزولدیلر و اورارتو
 اوردوسی طرفندن (مهلیتن = مالاطیه)
 اوتله رینه قادار قوغلان دیلر . ارتو ییله
 عیاره بتلیس صوبی حوضه سنده پایامین
 ونایتدها شرفده باشقار لر حرب منهنه
 اولمشدی . بوغولخارک صوننده غلبه
 اورارتو طرفنده قالین ، آثوریه ایمراطوری
 دردیجی - المان - ار اورارتو قرالی (آریشتیسی)
 ک دوامی امرضلری قارشینده دجله جنوبنه
 قدار کر بله مشدی .

اورارتونک کوچوک آسیا مارش لرده
 [۲] لهر یابدیق بیلدیرن آبدلر هنوز کشف
 اوننه مامشدر . فقط آشاغیده کی وقه لارک
 تدقیقندن (مهلیتن) حواله یسنک ، نابالارک
 وقوموق ایلتک کری قالان قسمنک اورارتو
 حاکمینی طانیق مجورینده قالدینی اکلشیلور .

بلشدرلش نیربولر اولدینی آکلشیلور عیاره بیک
 اوحوالیده کی (زب داهی) و (زبیدوزعی)
 ده نیلن رلرده وقوع برلش اولمی احتمالی
 قوتلی کورونیور .

[۲] مارش : نارینه . زبیدوزعی
 بزده (اوج بکلکی) بوکا هانسیلور

اورارتو بی سوزن طانیان باشقارلر کی
 قوه و قهرله کیرخوردنه بیک استیلا حیدن
 خیر کورمش دکاردی : آثوریه حکم . ارلری
 بونلره ناصلی کوتو ماملر یاشلار ،
 یوردلرینی ناصل بیقش ، اریسنز بر ایشلر
 اورارتو حکم دارلری ده عینی کوتولکری
 یاقیدنی چکینمه مملر دی : پنه شهر لر یاقیامین ،
 یقلمش ، قیرلر چیکنمش ، - سورول
 استیلا اوردوسی طرفندن آج قوردلر کی
 کیرلمش . اورتلق چوله دوندورلش ،
 بیکر جه عاللر اسیر اولارقی کوتورولمشدی .
 بو صیرا زده دردیجی سانصلره خنف
 اولارقی آثوریه تختنی اشغال ابدنی اوچنی
 (آسودان) قورقونن پوصمش ، آرتق
 آثوریه هر طرفنده میدانی اورارتو
 حکمداری آریشتیسه بر اقلان تدانی
 بروضیت آملله اکتفا ایلمشدی . فقط
 (آثوریه) اورارتونک تایلر بله تمام آریش ، قوجه
 ایمراطورلر کیتدیکه کوچولمش ، نهایت
 [۷۶۳ ده] برکونش طوتولسناک
 منوی بر غضب تللی اولونعایسه باشلابان
 وهان رجوق برلره پایلان عصیان آثوریه نه
 فرسز قالان بیلدیرلش بر آها بچین بوین پورتون
 سوندرمشدی .

تخت خاصی مملره اوریه چهارلی

شاردوریس بوئدن سوکرا طوروس
آماوس طرفلرینه دونور ، او حواله به
صاحبده اولویور .

اورانو آسیا حکومتلی ایچنده هان
برنجی سیرایه کچدیکی و میدانی تلمایوش
بولدوشی غلده داماجنوبه ، اصل آتوریه به
دوخرواینه ممش اولسنی آتوریه نیک سلطوتلی
کونلرنده که فورقونچ شهرته عطف ایلمیدر .
آسورنازیر ابالدیه اوچینی - الماناسار طرفندن
اداره ایلدیلن ییقبی - فرلرک تاثیرلی خاطر لرده ،
قولایچه سینه به چاک قادار ، قوتلی بر
ایزراقشدی . آتوریه نیک سوک فلاکتلرینه
رخما ، ورده شعلی خاطر لر اوزاقلرده هنوز
اردو تاثیرینی کورمه ترمگده ایدی . حتی
آتوریه سلاحلرینک ضربه سی پیش قوملر
بو تاثیرلی باشلری اوچنده رجلاد وارمش
کی الآق حسن ایتمگده دیلرکه اورا تووی
دامافضله ایلرله مکدن و از کیره ن چکیندیرن
سببده ایشته بواسیمک شهرتیدی .

تیفلات فالزار بو انطباع تمامیه زائل
اولاندن یتشمش و آتوریه یی بو قطعی فلاکتدن
آنجلیق او قورتلره بیامطدی . بوجسور و متشبث
حکمدار آرامیلری تأدیب ایتمگده ، بابل
قلعه لری اوکنده سلطوتی کورتمدکن و شرق
طرفلرده شویله برکوردکن سوکرا

آتوریه یی هان پکری سننک اوبودن
اویاندیره بیان اوچینی (تیفلات فالزار)
اورازتو قارشینده یکی وهدتلی بررقیب
اولرق کوروندیری زمان آتوریه نفوذی
دجه صوبنک شرق - غرب استقامتنده که
بجراحدن اوتیه و قاراجداغ اتکارندن
شاه کچبور و غرب حدودی ده فرانی
آشور کی کورونور پالکز طوشخانه نیک
واحمال (آمیدا) نیک ده آتوریه به تابینی
مفوظ قانی ظن او اویور .

اورارتونک و سلطوتلی اوتلرینک سوکلرینه
دوخرو قومو قارک ، اورارتو په و اول اولان
(کوشتانی = آشتاب) آدی برقرال
طرفندن اداره اولوندقلری آتلاشیلیور
ووزمان ایچین قومو قار حقتده باشقا
معلومات بولنه یور . پالکز اورارتوده
(آریشتمیس) له رینه یکن اوچینی
(شاردوریس) ای کتبلرنده (ق ۷۵۸م)
سنسنه دوخرو مالاطیه داغلرینه توجه
اولوغش سفرل نقل لونیور و مالاطیه
حکمداری (خبتارو آداس) نیک مقراء اولان
(میلید) [۳] له ییله اورارتو انه کچدیکی
قید ایلیور .

[۳] مالاطیه نیک اصل آدی (میلید)
درکه بواسم اوقا هیبتلردن (میلیدو)
آدی برقیهدن قالمشدر .

یشمه شدی ، چارپشمه تام برکون بلک بویوک
 برشدله کوکس کوکسه دوام ایتمشدی ،
 مختاربه او قادار قیزشمشدی که مهاره میدانده
 اوز اقدنی ری برنی فرقی ایدن ایکی ایپراطور
 بیله حرصارندو بری اوسته آتیدن شلردی ،
 اقامه دوخو اورداتو اردو سنک آراه
 طاقی امله سواریمی داعیلمدی ووزغوناق
 باش کوستردی . شاردوربس جاننی
 اولسون قورناره بیلمک ایچین آراه لرینی
 وهرشینی براقرق النه کچن برقیصرافه
 آتلا یوب قاچر جق قادر زمان بوله یلمشدی .
 آرقه ندن آسریلمک فوتلی سواریمی بیله
 یتمشمدی ، بوتون کیچه دورت نمل قاچنر ،
 (سیبک) نپلرینی آشوش ، کوچ حاله فرات
 کوریمسنه آتاق باصمشدی . [۶] تعقیبه
 فرات کنارنده طورمشدی . شاردوربس
 صاغ اولهرق یوردینه کیرمیلدش ، فقط
 هفتول واسیر اولهرق ۷۳۰۰۰ کشیمنی ،
 آراه طاقلرینی همان بوتون نقلیه وساطتی ،
 اوشاقلرینی وصفتکارلرینی غالب ایتمشدی .
 چادیرلر بیله قوزولو قاشن ، اقرالده
 مخصوص زینتار ، باتاق طاقاری ، قابل نقل
 [۶] سیبک . احمال اروانجن داعلرله
 ویا آتی داغدر . کورپی بری آکلاشیلم بورد

اوز ارتوبی اوغادینی بر طرفدن اورمق متصدیله
 (ق . م ۷۴۲ سنه) ایلمک بهارنده)
 فراتک غریبه یکمشدی . نیفلات قالازار
 شمالی سوریه استفامتده بوردومکه قوموق
 حکمداری (قوشناشی) ایله منتقلرینک
 کندیمسنه قارش اراضی مجادله سنه حر اقلریته
 میدان بر اقدن اورداریوه او طرفلردن
 دو قوموق ایتمشدش و (آراد) [۴] بقیمیه
 قدار ایلمه مشدی . آراد آنور اوردو سنه
 قاپلرینی آجق ضرورتده قالدینی صیراده
 (شاردوربس) ایتمدن خبردار اوانش
 واورتوقولرینه مهلتینه قوموق اردولرینی ده
 قانهرق قوموق ایچندن کچمش و فرات
 غریبده کی کندیمسنه تابع برنسا کارک قوتیمسنه
 آلهرق احمال آتور قوتلرینه قاتق برقوله
 یله قوموق ایلمک اورتیمسنه (ما پیه و جلد ۳
 ص ۱۴۶) اولمیان بریده (کیشتان) ایله
 (حالی) آراسنده [۵] نیفلات قالازاره
 [۴] آراد : حلب ایله کاپیس آراسنده کی
 (تل ارقاد == تل رفعت) دره .
 [۵] روم قلمه تک برآدی (خلفی) دره
 صاهصاد ایله روم قلمه آراسنده فراتک
 سول ساخاند ، (یشکان) کورونیورکه
 بویوک محاربه تک جوحوالی ده اولدینی
 آکلاشیلم بورد .

صنعتی و سدیله‌ری ، حاصلی بوتون اشیایی
 تیغلات قالازارك الله كچكشدی . تیغلات
 قالازار بوتونردن یالار یاناق طاقنی ظهرفینه
 علامت اولوق اوزره آلمش ، اونه‌کی اشیایك
 هیسنی معبودله شکرانه اولوق یاقش ،
 نینویه دونش ویانغیده معبوده ایشتاره
 وقف و تخصیص ایلشدی . آرتق شیمدی‌ده
 اوراتورك بیلدیزی دوشمش ، قوموقلر
 دیگر قومشولوی کبی ناپیت ده کیشدیرمك
 ضرورتنده قلمشدی .

خالصی

اجتماعیات :

حکومت و تحکم

بعضی اجنبی محررلری بیکی حکومت
 طرزمنزله بولشه و بیکلك آراسنده برمشابت
 کورمك ایسته‌یرلر . بولشه و بیکلك اقتصادی
 روحی ، بویوک سنایمك وجودینه باغلی
 اولدیندن ، بونقطه نظردن بویوک سنایمدن
 محروم بوتونان تورکیا ایله بولشه و بیکلك
 آراسنده مشابت بولوق امکانمزدور .
 احوالده ، تورکلرله بولشه و بیکلك آراسنده ،
 مشابت اواسه اواسه ، آنجق سیاست ساحه‌سینده
 اوله ییلیر . فقط ، باقلم . بونقطه نظرندن ده
 کورچیدن جزئی بر مشابت موجود میدیر ؟

بولشه و بیکاره کوره ، حکومت بوتون
 عصرلرده و بوتون اولکهلرده ، بر صنفك
 دیگر صنفه تحکم ایتمه‌سین عبارتدر اولجه ،
 روسیه‌ده افانیت اولان بورژواصنعتی ،
 اثرینی تشکیل ایدن عمله صنفه تحکم
 ایدیوردی . او تحکمدن بر بورژوا
 دیقناتورلکی دوشمادی . شیمدی ، ایسه
 عمله صنفی ، بورژواصنعتی تحکمی آلمشه
 آلمشده ، بونحکمدن ده عمله دیقناتورلکی
 وجوده کلشدر . بولشه و بیکاره کوره ،
 دنیا بوزنده حکومت موجود اولدجه ،
 دائما بر تحکم تشکیلاتی صورتنده موجود
 اوله جقدر . تحکمی و دیقناتورلکی اورتهدن
 قالدیرمق ایچین ، اول امرده حکومتی
 و حقوقی قاعده‌لری اورتهدن قالدیرمالیدر .
 چونکه ، حقوقی قاعده‌لر ، متحکم صنفك
 امتیازلیر . متحکم صنف ، بوامتیازلری
 حکومت قوتی واسطه‌سینه ، مغلوب صنفه
 زورله قبول استدیرمکه اوضاشیر . حکومت
 غالب صنفك امتیازلری مغلوب صنفه زورله
 قبول استدیرمکه بارایان طرفکیر بوشکیلاتدن
 باشقه قوشی دکلدر ،

کورریوردکه بولشه و بیکلك دولت تاقیمی ،
 حقوق تاقیمی و حکومت نظریه‌سی و تحکم به
 استناد ایدیور . تورکیاده ایسه ملی مجاهدلرک

بو خصوصاً صلده کی تاقیاری ، نظریه لری ،
مجلسده کی وغیره زنده کی بیاناتلریزه نظراً ،
بوس بوتون باشقودر .

تورکیاده ، خاق ، عنوانی یالز بر
صنف ، انحصاری آلتیه آله ماز، زنگین اولسون ،
فقیر اولسون ، کس خلقدندر . اسکی شزاده لری ،
ساغانلر بیله بوگون خاقک فردلردن
مدوددر . خاقک ایچنده صنف امتیازلری
یوقدر ، ماضینک پس زنده لری صورتده
وجود اولسه بیله ، آرتق قالمیه جقددر .
خاقک ایچنده امتیازلی صنفلرده یوقدر ،
بونلرده بعضی برلرده پس زنده حالده
وجود اولسه بیله بوندن بوبله قالمیه جقددر .
احتمالکه اسکی قانوننامه لر مزده کی بعضی حقوقی
قاعده لر مساوات عهدسینه موافق دکلددر ،
بونلری حقه و عدالتیه موافق برشکله افراغ
اتک ایچین ، یوبوک مدت مجاسنک رقاچ
جاسه سی کافی دکلیدر ؟ احتمالکه مالکنک
بعضی قسملرنده حالا ، قرون وسطا بقیه سی
اولان بعضی تحکیمار ، تقابیلر وجوددر .
فقط ، حکومتک اساسی حربیه ، مساواته ،
عدالتیه اتقاد ایدنجیه ، بومستثنایا و پس زنده
سالمک دوامنه امکان وارمیدر ؟

تورک انقلابیجیلریزه کوره ، حقوق ،
اجتماعی وجدانک حق طایفیدنی قاعده لر در .
یوقاعده لر ، مادی بر ، مؤدیبه مالک اولدقلری

ایچین دکل ، معنوی بر ولایت ، معنوی
بر نفوذ مالک اولدقلری ایچین ، محترم
و مطاعدرلر . حقوقی قاعده لرک بو معنوی
ولایتی ، معنوی تقوؤدی زهدن کلپور ؟
هیچ شبهه سز ، اجتماعی وجدانک محسوللری
بولونمستندن اجتماعی وجدان ، مادی معنوی
قدرتلرجه ، فردی وجدانلرک فوقنده
اولدینی کی ، بوتون محسوللری بر وجد
منه بی قیلدینی ایچین ، فردلر نظرندیه قدسدرده !
بوجهتله ، طبیعت اجتماعی وجدان ، متبوع
موقعتیه ، فردی وجدانلر سببعمه زله سنددر .
ابتدائی جمعیتلر آراسنده هیچ رئیس بولونمایان
زمره لر وارددر . خبویه تورکنلری غالب
دهم وقرات اولدقلری ایچین اکثر بارئیسسز
یاشارلر ، بعضاً بر رئیس انتخاب ایتمه لر
بیله خزینه سز و اوردوسلر . بولونماز
معنائیه ، فردلرک شخصی متبوع طایفادقلری
بوجمیتلرنده اجتماعی وجدانک متبوعانکی
ظاهردر . هر فرد کندیسی اجتماعی قاعده لرک
سببیه ی هدایددر . دینککه بزواته دن بری ،
ظاهرآ ، متبوع موقعتیه بر شخص یاخود
بر مجلس کوردبکوز ایچین ، اجتماعی
وجدانک سببیه سی اولدیقه یزی خاطر مزه
کنیرمیوروز . ظاهره آلدانه رق ، رسمی
بر شخص یاخود هیئت متبوع طایفوروز .

حال بود که ، حقیقتاً ، هیچ زبرد
 باشقه ز فرد نه متبوع ، نه تابع اوله مادی بی کی ،
 اجتماعی وجدانه مهبط اولمیان بر هیئت ده
 هیچ ز فردی حاکمیتی آلتنه آلهماز ،
 جمیتک فردله حاکم و مطاع اولمسی ،
 اجتماعی وجدانه تجلیگاه اوله سندن دولا بیدر .
 کوردولبورکه حکومت ، فایت طبیعی ،
 فایت عمومی بر حادثه در ، بر بنده بر حیوانده
 عضویتک حیاتی اونی ترکیب ایدن حجره لریک
 حیاتلرینه ناصبی حاکمه ، بر ملنده عمومی
 وجدان فردی وجدانه اوله صورته حاکمه .
 بوحاکمیت ، اجتماعی وجدانک فردلر ایچین
 صولک درجه فائده لی اولان ولایتدن ، منوی
 نفوذندن دوغور ، فقط ، اجتماعی وجدان ،
 کوزلره کوزولمز ، اللره طوتولماز ،
 منوی و منتشر بر موجودیندر . بوکی
 کیزی شایسته لر . یازن مثاللر واسطه سبله
 میدانده چیقارایلر . ایشته حکومت و وقتنده
 بولونان شخصلر یا خود هیئتلر ، دائماً بزلی
 قانان بواجتماعی وجدانک یازن مثاللرندن
 عبارتدر . بزبوفردی یا خود معشری
 مثالله انقیاد کوستردیکمز زمان ، دولا بیدیه
 اجتماعی وجدانه اطاعت اتمش اولوبورز .
 کوردولبورکه ، حقیقی حکومت تلقبسی ،
 اصلانحکمه استناد ایتمز . طبیعی بر فائیتیه ،

فطری بر حاکمیتیه استناد ایدر . حکومتک
 اساسی ، اجتماعی وجدانک فردی وجدانله
 قارشی بر فیض منبعی ، بر بها قانانی ،
 بر مفکوره چشمه سوی اوله سیدر . الکنکی ،
 اک معاوماتلی قیاس و فزیله ، قیمت حکماملرنده
 اجتماعی وجدانک تابعی اولنق مجبور بده درلر .
 چونکه ، بوساحده ، صیب رایله مالک
 اولان یا لکن اجتماعی وجداندر .
 اوحالده ، بونظر به کوره ، الای
 حکومت طرزی هانکی بیدر ؟ مادامله
 اجتماعی وجدان غایانی اجتماعی استاسنده
 تگون ایدیور ، اوحالده ، اجتماعی
 وجدانه تمثال اتخاذ اولنارق ، تشریح
 واجرا قوتلری الیه و بریان شخصیت ،
 بر فرد اولمالی ، بو بویک بر هیئت اولمالیدر .
 بو هیئتده منبعی عمومک اغایندن آملی .
 عینی زمانده بو هیئت سنهده بر قاج ای اجتماع
 ایتمه بوب سنهک اون ایکی آینه علی الدوام
 اجتماع اتمه ایدر . بوشرطلر ، تشریح واجرا
 مجاسنک منوی ولایتی آر تیرمهله برار ،
 ده ااساسلی بر شرطک یاننده اهمیتتمسز
 قایلرلر . بوسوگ واساسلی شرط ، تشریح
 واجرا مجاسنک ، دائماً اجتماعی وجدانه
 اویفون قرارلر بر مه سیدر . ایشته ،
 بوگون تورته پای اداره ایدن بو بویک مهلت

بحکومتی ايسه ، اوردوده عموم خانق
 مشترك اوردوسيدر. عینی زمانده ، اوردونك
 حكومت اوژرنده هبج برقوترون حقی
 یوندر . قوترون حقی بالکڑ مانه
 حأندر . کورویوردکه یکی توریآ حکومتنك
 هدنی ، برصنك دیگر صنفه نكیمی دکل ،
 تورك ماتنك خارجاً تام استقلالی ، داخلأ
 تام حریتی تأمین ایدرك ، تکامل مرحله
 سنده دوشرو آیدلر آتقدر .

ضیا کوك آلب

مقیات :

دیاربکر آبدلرندن

اولو جامع کتابلرندن :

[۲] و [۳]

سنه ۵۵۰

اولو جامه ه (۵۵۰) تاریخلی ایکی
 کتابه کولوبور . یونرک بری جامع بناسه ،
 دیوارنده ، اونه کی ده منارنك دورت
 بوزنده در .

جامع بناسی دیوارنده کی کتابه اوچنجی
 دورورونجی قاپولر آراسنده کی پنجره لوك
 اوستنده و طیش طرفده [وتقریباً برنجی]

بحامی ، بوشرطلرک هپسنی جامندر .
 بوجاس ، بویوک برهیت اولغله برابر ،
 منبعی ده عمومك انتخابدن آتشدر . فقط ،
 بویوک ملت بحاسنك ، خارقه نما معجزه لر
 کوستره رك ، نازیخده مثل کوروله مش
 موفقیتاره مظهر اولمسی ، اك اساسلی
 شرطه رعایت ایتمسی سایه سنده در ، بویوک
 ملت بحامی ، عموم ملنك باغرندن قویان
 « میثاق ملی » همدلرینی کندیسنه مفکوره
 اتخاذ ایتدی . بو همدلر ، بویوک ملت
 بحاسنك تشکلندن اول ، عمومی قوتقره لرده
 تثبیت ایدیش . بویوک ملی تظاهرلره
 اجتماعی وجدانك اك بویوک فایه لری اولدینی
 میدانه چیقمشدی . بویوک ملت بحامی ،
 میثاق ملی همدلرینی تطبیق اتمکله ، عامأ
 اجتماعی وجدانك ترجمانی و وکیای اولدینی
 اثبات ایتدی . شهه سز بیزدن سوکراده
 ملنك اقتصادی ، حقوقی ، تربوی ، مدنی الخ
 میثاقارینی تطبیقه جالپشه جقدر ، بو حکومت
 طریزه بولشه و بیکرک تکاملی حکومتی
 آراسنده هبج برمشابته وارمیدر ؟
 بولشه و بیکرک قزبل اوردوسی « مسلح
 عملر » دن عبارتدر ، حکومت . بو مسلح
 عملرک قوترونل آتشددر . نورکیاده
 ايسه ، حکومت ناصیل عموم ملنك بیطرف

ابن المظفر محمود بن ایبال [۲] معین امیر المؤمنین
 ادام الله ایامه ونصر اعوانه وذلك في سنة
 خمسين وخمسائة او كیل [بوراسی او قونامادی]
 عمره [۳] والبنهاية لله بن الكرکافی ،
 مزاره كتابه سی بك قاربشقدر .
 بو کتابه بی قوتل دور بین ابله دفاتله تدقیق
 ایذن بی کبابشی احسان بك طاشلرده کی صیرانک
 بو زوقلغنه شبهه ایتمور . انا آ منازة به عاقد
 اولادینی آ کاشیلان بو کتابه شودر :

[۳]

سنه ۵۵۰

جنوب یوزنده [قبله طرفنده] : (بوراده
 ایکی سطر وار) . اوست سطرده : [باشدن
 بر ایکی کله او قونیمور] ابی علی بن نیمان
 ادام الله ایامه فی رمضان سنة خمسين ما [۴] الحسن
 بن احمد وخمسائة ،
 ایکنجی سطرده : [باشدن
 بر کله او قونیمور] بسم الله الرحمن الرحيم
 امر بعمل هذا المقصودين [۵] والرواق الذي

[۲] (ایبالدی) و (ایبالدی) کی ده

او قویلیوزده (ایل آدی) اولمیدر .

[۳] بوبله یازیشدر .

[۴] بوبله یازمشده انا اولمی در .

[۵] بوبله او قونیور احتمال (مقصورتین)

اولمی در .

کتابه ابصادنده وهان اونک قادر بو کسک
 یرده وتماماً اوکا متناظر در . برنجی کتابه کی
 بیاض طائفر اوسته صزین کوفی ابله یازیلی
 اولان بو کتابه (ایبال) اوغلرندن
 (اوج بیکی) عنوانیله دیار بکرده ساچوقیلر
 نامنه مستقل بر صورتده حکوم سـورمش
 (قوت اوغ بیک محمود) ک نامنه بونک وزارت
 خدمتنده ببولنش (نیمان) ویا (نیمان)
 اوغولاری طرفندن یازدیلمش اولدینی
 آ کاشیابورکه شودر :

[۲]

سنه ۵۵۰

بسم الله الرحمن الرحيم لاله الا الله
 محمد رسول الله تطوع بمن هذا الجناح اشرفی
 و داکه شماليه [۱] والانفاق علیهما من ماله
 العبد الفقير الى الله سبحانه الحسن بن احمد بن
 نیمان رحمه الله من برحم عليه وذلك في دواة
 مولانا الامیر الاسفهمسار الاجل السيد الکبیر
 المؤید المنصور العالم العادل جمال الدین والدوله
 بهاء الاسلام والمسلمین سعد المله شمس الماوک
 والاسلاطین قاتل الکفره والمشرکین فیخر الامرا
 والحيوش نصره المجاهدین امیر الشعورال قتلع بک

[۱] بوبله حرف تهریض یازمشدر .

اولاً یقیناً شبهه ایلمین بر مقصوده و یادواقدن
آلنیش اولان طاشلر بورایه، شهره سز
منتظم صورتده، قورنق ایسته ندیک حالدده
اوقومق بیلیمین بر اوسته نیک دقت مزلی
وانشآتیه مأمور کیمسنگ آلدیریش
ایتمه سی یوزدن بوکون بونلر قاریشیق
بر ترتیبده کورونیور و کتابه نیک اصل دلالت
ایندیکی مقصوده لرله روانک ایزی بیل
بونلور . اگر باشقه طاشلر قاریشما، شسه
بو قاریشیق آتیه یی باندکه سوبله صیرایه
قویه بیلیرز :

بسم الله الرحمن الرحيم امر بعملي
هذا لمقصورتين والرواق الذي مولانا
ابن [القاسم] على بن الحسن بن نيسابور
[وذلك في ولا] به مولانا الامير الاجل السيد
فخر الدين عز الاسلام سعد الدوله به الامامه
محمد الملك جلال الامه تاج الملوك ابوسعيد بن
ایمال [ویا ایفادی = ایبالدی = ایل
آلدی] بن ابراهیم حسام امیر المؤمنین
ادم الله ایامه وجرى ذلك على يدى مولانا
الزين الاسلام مؤيد الدين ... حدالصك (۹)
محمد بن محاسن (۹) في رمضان سنة خمسين
وخمائه .

بوابی کتابه شدی نماز قیلینان جامع
بناسنگ سلجوقی سلطانی (ملکشاه) نامنه

[بوراسی اوقونغیور] مولانا [بوراسی ده
اوقونغیور]
بوابی سطرک آراستاه و نام اورتمده
(یا الله) یازیلشدر .

خرب یوزنده بر سطرده : « الامیرالا
جله السید فخرالدین عز الاسلام سعد
الدوله به الامامه جلال الامه تاج ال

شمال یوزنده : « ملوک ابو سعید بن
ایمال [۶] بن ابراهیم حسام امیر المؤمنین
و جری دیک علی یدی مولانا الزین
اجل الامه [۷]

شرق یوزنده : [بویوزک طاشلری
بک قاریشیق در] « حدالصک | مؤیدالدین |
محمد | الاسلام مهد [بوراسی ده بوزوق]
به محاسن ، ملک [بوراسی ده بوزوق]
| مولاکال | « [۸]

بو کتابه ده کور (مقصوده) و (رواق)
کله لر دن آکلا بوزرک کتابه نیک خراب
[۶] کذا بوده ایمالدی = ایمالدی
اوقونه بیلیرور .

[۷] بوبله در احتمال زین الاسلام الاجل
اولمیدر .

[۸] عمودی چیز دیکیز چیز کبلر
طاشلرک آرلری در، (مهد) باندکه (مهد) در .
(مولانا) احتمال (مولانا) در . اوته کبلری
عیناً یازلدی .

آغزنده كه زان (هېكل) ك شمدي جامع
 اېچنده اصلا كورولمى ده بوبېكليك باشقه
 رد ايلدر : بز ملكشاهك پادېرلمنى امر
 ايتديكى جامى شمديكى شكلده فقط مركززنده
 قېلى واوكى سوفولى وقېدن باشقه يزنده
 اوستى دورر وقورشونمز اوله رق غايت
 مزين برشكلده تخيل اتمك اېستوروزكه
 مقصوره ، رواق ، دكه ، جناح كللى
 بوفكرى بزه ويريور .

خالص

غرب مسئلهسى

۱ - سىامى غرب مسئلهسى

غرب مسئلهسنگ ايجى صفحهسى واردره :
 سىامى غرب مسئلهسى ، مدنى غرب
 مسئلهسى ، او حالده ، اول سىامى غرب
 مسئلهسى تدقيق ابدلم :
 اوروپا ليره قارشى دائما آدامه عنك
 باشايجه سېي ، مدنى اوروپا ايله سىامى
 اوروپاي برى برينه قارىشديرمه مندر .
 اوروپانك برچوق بو كسك ذكالى طالملى ،
 بو كسك روحلى شاعرلى ، بو كسك
 مفكورولى فيلسوفلى وار . بو نلى
 اوقوزديغى زمان كندىمى ممتاز دهال
 قارشيسنده كورورز . بو نلى بزه (دوغرو ،

ياپلان ايلك بنا اولمادىنى قناعتى آرتيرمه قدره :
 (۲) ساپلى كتابه اوزرنده آدى كچن
 (هبة الله) بوكون موقهضانه اوزرنده
 اخذ عسكرك اشغال ايتديكى بنانك جامع
 حوايسنه باقان مزين ديوار يوزيى يامش
 اولان ممداردر . ممدارى قيمتى بو كسك
 برنا ايله مشغول اولمش برذاتك دها اول
 يامش اولدينى (جناح شرقى) ايله (دكه
 شماليه) كده بو مزين ديوار قادار زينتى
 اولمادى ايجاب ايدر كه شمدي نه اوشرقى
 جناحى نه ده بو شمالي سوفولى يزنده
 بولمورز . [۹] بو نلى باشقه مناره كتابه سنده كى
 مقصوره لرله رواقك ده رلى بللى
 دكلدر . ترك بو ايكي كتابه ترك ورك
 (۱) ساپلى كتابه سو كنده سويلدېكمز
 يكلېك جامك شمدي نماز قېلىنان بناسنگ
 اسكى بنا اولمادىغنه بو ايكي بنانك قالمادىغنه
 قوتله دلالت ايدىور . [۱۰] حتى اهالى

[۹] شمديكى شرق وغرب جناح لرده كى
 كتابه لر لرلر بى ده ده كيشديرمه مش بر حالده
 طور ديفنه نظر آ بوراده بجهه موضوع اولان
 جناح شمديكى شرق جناحدن باشقه اولدينى
 آ كلاشيلدور .

[۱۰] جامك ۵۱۳ دن ماعدا ۱۱۲۴
 سنه سنده بر دها ياندينى ومناره ك ۱۲۶۶ ده
 قمبر اولوندينى معلومدر .

اوروپايك بزه قارشى اولان سياستقا ،
 ابكى تاريخ دورده سینه آريلير . برنجي
 دورده اوروپايك حقه زده كي سياستى صرف
 دينى ايدى ، اوحالده ابتدا بوسياستك
 نه اولديغى آرايم :

۱ - دينى سياست

خرسقياناق اساساً آنحصارچي بريدندر . كنديدسندن
 باشقا ، هيچ بريدنك ربوزده باشامه سهراسى
 اولماز . اونك نظونده خرسقيان امتهك
 خارجنده سلامت ، نجات ، هدايت بو قدره
 بقاء اعليه ، خرسقيانلنك غيرى اولان هر دين
 انسانيت ايچين برشردر . بويله بدين ،
 قارشيسينده ، اسلام دينى كورونجه طبيى
 اوكا دوشن اولور .

اسلاميه كانجه ، اونك خر سقيانلنه
 قارشى نظرى برس بوتون باشمدر . اسلاميت
 كنديدسندن باشقا اهل كتاب نامى و ربكى
 خرسقياناق ، يهودلنك ، صابئلك كي
 ديارده محترم بموقع ورمشدر و اهل
 كتابى دارالاسلامده مسلمانلره مساوى
 برحقوقله محافظه اتمشدر . اسلاميتك اهل
 كتابه قارشى معامله سى تام برمساعه دن
 عبارتدر . خرسقيانلنك اسلاميه قارشى
 لك طبيى حر كى ايسه ، اهل صايب آقيل بيدر .

ضيا كوك آلپ

كوزهل ، ابى) مفكوره لرنيك اك مكمل
 نمانلرني كوستريرلر . بونلرك اثرلرني
 وحياتلرني واقف اولدوقدن سو كرا هنر
 وفضيلتلرني حرمت اتمهك المزده دكلدر .
 بويوكسهلمش انسانلر بزه مدنى اوروپاي
 ارايه ايدرلر بزم باشليجه خطاهز اوروپايك
 سياستلرني ، ديپلوماتلرني ، تجارلرني ده
 بو فكر قهرمانلرني بگزمه موزدر .
 اوروپايك فياسوفلرى ، شاعرلرى ،
 طاملرى كندى ملتلى وامتلى ايچين
 بازي يازارلر . بوندن دوليدركه اثرلى
 محبتله ، خيرخواهقله ، شفقتله دواودر ،
 حال بوكه اوروپايك ديپلوماتلريله عسكركلى
 دوشمانلرني بئى بزه قارشى حاضرلانمشدر .
 بونلرك قلملرني ده دوشمانقله ، بدخواهقله
 دواودر . برمانك عالملى اونك ذكاتبى ،
 شاعرلى قابى . فياسوفلرى اراده سيدر .
 بونلرك برلشمه سندن اومانتك حرثى بئى
 درونى حيات وجوده كلير ، ديپلوماتلر
 وعسكركرايسه اونك خارجنده كي دوشمانلرني
 كورمهك وازمهك يارايمان كوزلرى وچملرى
 كيدر . اوروپاليلرك باشليجه دوشمانلرى
 ايسه بز . اوحالده ، مدنى اوروپايه
 قارشى دويدمىز حرمت و اعتماد حيلرني
 زغار سياستى اوروپايه قارشى دويمالى بز .